

**ЦЕНТЪР ЗА СПЕЦИАЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА
„СТЕФАН ВАСИЛЕВ”
СВИЛЕНГРАД, УЛ. ”МАКСИМ ГОРКИ” № 2А
тел: 0379-71651; e-mail; pui_svilengrad@abv.bg
<http://csop-svilengrad.com>**

УТВЪРЖДАВАМ:

БИНКА КАШЕРОВА

Директор на ЦСОП „Стефан Василев“

гр. Свиленград

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И
ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ
УЯЗВИМИ ГРУПИ**

2025/2026 г.

Програмата е в сила от 15.09.2025 година, с Решение на Педагогическия съвет
Протокол № 11/11.09.2025 г.

I. УВОД

Настоящата програма е изработена в контекста на Закона за предучилищното и училищното образование, включва целите и задачите на работа с учениците от ЦСОП „Стефан Василев“ – гр. Свиленград и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички български граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

Училищната програма се базира на:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
- Закон за защита от дискриминация;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

Уязвими групи са ученици, диагностицирани със специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, деца и ученици в риск, деца и ученици, застрашени или жертва на насилие, деца с изяви дарби, деца-сираци и полусираци, деца - бежанци, деца от различни етнически групи и др. с други идентифицирани нужди.

II. ПРИЧИНИ, ЦЕЛИ И МЕРКИ

В ЦСОП „Стефан Василев“ се обучават ученици със специални образователни потребности.

1. Възможни причини за допускане на неравенство при приобщаването на децата и учениците от уязвими групи.

Анализът на проблема, обединява няколко основни причини за допускане на неравенство при приобщаването на децата и учениците от уязвими групи:

- Икономически причини

Ниските доходи, пониженият жизнен стандарт, финансовите и икономическите затруднения на част от родителите поставят много деца в затруднени условия, водещи до повишен риск от приобщаването на учениците със СОП и реалното им включване в учебния процес.

- Социални и етнокултурни причини

Свързват се с родителската незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, домашно насилие, неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, специфичните етнокултурни причини при някои семейства, при които образованието не е ценност.

2. Цел на програмата – превенция и недопускане на неравенство при приобщаване на децата и учениците от уязвими групи, както и минимизиране на риска от отпадане, образователно и социално изключване на ученици със СОП.

3. Специфични цели:

- Ключов елемент в подхода за недопускане на неравенство при приобщаването на децата и учениците от уязвими групи е свързана с превенция на ранното отпадане на децата от училище и с ангажиране на родителите в процеса и създаване на положителни нагласи към учебния процес между страните.
- Създаване на условия за ефективни мерки и целенасочени усилия в областта на комуникацията с институциите от системата на образованието и социалното подпомагане.
- Повишаване на ефективността на педагогическите дейности.

4. Мерки за подкрепа и развитие на децата

Център за специална образователна подкрепа „ Стефан Василев“ – гр. Свиленград е образователна институция, осигуряваща ефективна и функционална образователна среда за ученици със СОП, които представляват уязвима група. Центърът предлага обучение и дейности за подкрепа за личностно развитие на учениците осъществявани в рамките на цял ден с ученици със СОП. Осигурена е подкрепяща среда за равен достъп до образование. Осигурена е групова и индивидуална работа с учениците в съответствие с техните индивидуални потребности.

Мерките и дейностите за подкрепа и развитие на учениците от уязвими групи, както и преодоляването на евентуалното отпадане на ученици със СОП следва да бъдат насочени към:

- Индивидуалната работа, идентификация на проблема и съвместни действия на персонала за подкрепа и развитие на децата от уязвими групи и в риск от отпадане.

Необходимо е да се развива механизъм за ранно идентифициране на деца с проблеми от уязвими групи, при които съществува също реален риск от отпадане. За тази цел специалистите трябва да разпознават учениците, да идентифицират проблемите, които водят до някакъв риск и да работят по посока предотвратяване на бъдещи проблеми с тези деца.

- Ангажираност на родителите

Превенцията за работа с деца от уязвими групи и мерките срещу отпадане от образователната система е тясно свързана с комуникацията между образователната институция и семейството на детето. Самите родители често изпитват затруднения да се справят с възпитанието на децата си и се нуждаят от подкрепата на професионалисти. В повечето случаи, обаче, те не признават необходимостта от такава помощ. Затова е важно да бъдат привлечени като партньори в съвместната работа.

- Работата на ръководители на групи

Провеждане на разговори по темата за особено внимание към учениците от уязвими групи, превенция на ранното отпадане на учениците от образователната система. Ежемесечно регистриране на отсъствията на учениците с цел засилване на грижата за учениците в риск. Да се провеждат при необходимост разговори с учениците и родителите, провеждане на родителски и екипни срещи с родителите на ученици от рисковите групи, онлайн комуникация.

III. ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

Подкрепата за личностно развитие се осъществява във връзка и в корелация с разработените областни стратегии за подкрепа на личностно развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

1. Педагогическа подкрепа за личностно развитие

За организиране на подкрепата на личностно развитие в ЦСОП „ Стефан Василев“ - гр. Свиленград действа Координиращ екип, който изпълнява функциите си съобразно Наредбата за приобщаващото образование. Допълнителната подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете и ученик. Подкрепата за личностно развитие в ЦСОП „ Стефан Василев“ – гр. Свиленград включва:

- Екипната работа между учителите и специалистите включва обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работа с едни и същи ученици с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи;
- Консултациите с родители и педагогически специалисти се осъществява по график, утвърден от директора на ЦСОП „Стефан Василев“. Учителите извършват диференцирана работа с учениците с оглед пълноценното личностно развитие на учениците със СОП;
- Кариерното ориентиране в училищното образование включва взаимно допълващи дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда. Целта е създаване на реална възможност на децата със СОП за професионална реализация и дейност в обществения живот. Кариерното ориентиране дава възможност за осъществяване на професионална психолого - педагогическа диагностика, запознаване на учениците с подходящи и достъпни за техните познавателни възможности професии и специалности, обогатяване и разширяване на гражданското образование;
- В центъра е изградена съвременна дигитална среда с достъп до интернет, позволяваща изграждане на умения за търсене и ползване на информация;
- ЦСОП „ Стефан Василев“ - гр. Свиленград осигурява общезитие за учениците;
- Учениците се поощряват с морални и материални награди за участие в извънкласни дейности;
- Дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, с израз на обща воля на всички участници в образователния процес.
Видовете и съдържанието на дейностите по превенция на тормоза и насилието включват:
 - изготвяне съвместно с учениците на правила на поведение в клас;
 - разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часовете по интереси;
 - партньорство с родителите;
- Дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение:

- обсъждане между ученика и ръководителя на групата с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
 - използване на посредник при разрешаване на конфликт в центъра;
 - консултиране на ученика с психолог;
 - създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и разрешаване на конфликти/ психолог, социален педагог;
 - насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности.
- Създаване на предпоставки за по - успешна социализация на учениците от различна етническа общност. Превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опазване и духовно развитие на младите хора и създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство. Повишаване мотивацията на учениците от етническите малцинства за по - активно участие в образователния процес.
- Сближаване в мултиетническа среда, чрез ангажиране на учениците в резултатна учебно – познавателна дейност. Повишаване на професионалната квалификация на учителите за успешна работа в мултиетническа среда.

2. Терапевтични и рехабилитационни дейности

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните потребности на определения ученик от екипа за подкрепа за личностно развитие. Родителите задължително се запознават с плана за подкрепа и дейностите, заложили в него. За всеки ученик със СОП се разработва индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети от индивидуалния учебен план.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

- Психосоциална рехабилитация - комплекс от дейности за подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности, предназначени да увеличат до възможно най-голяма степен способността им да се справят с житейски ситуации и по този начин увеличава качеството им на живот. Психосоциалната рехабилитация се предоставя на отделен ученик въз основа на оценката на индивидуалните му потребности. Целта на терапевтичната програма по психосоциална рехабилитация е посрещане и удовлетворяване на нуждите на детето, въз основа на които да се изградят стратегии за терапия; достигане на максимално възможното в зависимост от възрастта и степента на увреждане ниво на когнитивно, емоционално и социално функциониране на детето.
- Рехабилитация на комуникативните нарушения - съвкупност от дейности за преодоляване на езиково-говорните нарушения, преодоляване на дефицитите, формиране на умения за по-разбираема реч и пълноценно включване в общуването. Дейностите за рехабилитация на комуникативните нарушения се предоставят на отделния ученик в зависимост от вида и степента на нарушението, групово или индивидуално, и са отразени в план за подкрепа и индивидуална терапевтична програма. Целта на терапевтичната програма за рехабилитация на комуникативните нарушения е подобряване състоянието на

детето по отношение на неговата вербална и невербална комуникация и достигане до максимален потенциал.

- Рехабилитация при физически увреждания. Дейностите за рехабилитация и кинезитерапия се провеждат според индивидуалните потребности и двигателни дефицити на учениците. Предварително се преценят нуждите и възможностите на децата при избор на упражнения, а при необходимост се приспособяват за всяко дете. Продължителността и изпълнението им е отразено в план за подкрепа и индивидуална терапевтична програма. Терапевтичните занятия се провеждат на групи или индивидуално. Основната цел на прилагането на лечебните упражнения е възстановяване на комплексните функционални умения и навици на децата, с оглед възвръщане способността им да се справят с ежедневните действия.
- Психосоциална рехабилитация - арт терапия е метод, който се използва за подпомагане и психотерапевтична корекция чрез изкуство и творчество. Дейностите по арттерапия са адаптирани според оценката на индивидуалните потребности на детето и са заложили в план за подкрепа и индивидуална терапевтична програма. Изпълняват се индивидуално и групово. В заниманията акцентът и основният фокус са чувствата, преживяванията и проблемите на детето, а не качеството на това, което то твори. В своето естество арттерапията включва разнообразни творчески дейности: изобразителна дейност, театрална дейност, музика, конструктивна дейност. Целта на терапевтичната програма по арттерапия е свободно изразяване на чувства, споделяне на мисли и тревоги и постигане на социално взаимодействие и емоционална устойчивост.
- Психосоциална рехабилитация - хлябната терапия е иновативен метод, който включва разнообразни дейности за развиване на фината моторика, емоционалната регулация, когнитивните процеси и практически умения за попълноценен самостоятелен живот. Занятията се организират около определени теми според характеристиките на групата. По един забавен начин учениците придобиват умения и имат възможност да изразят своите преживявания и да разберат чувствата на другите. Залага се на въображението, неподправената детска креативност и пълна свобода за развиване на творчество. Терапевтичният процес е адаптиран според индивидуалните потребности и проблеми на детето. Целта на терапевтичната програма по хлябна терапия е подобряване на емоционалното състояние на детето, подпомагане на образователния процес и творческия потенциал, изграждане на умения за общуване и развиване на социални компетентности.
- Осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти. Осигурена е чрез:
 - рампи и асансьор, улесняващи придвижването на ученици с физически увреждания;
 - водещи парапети и предпазни решетки;
 - осигурен транспорт;
 - обзавеждане на помещенията с индивидуални места за работа и почивка.

III. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

№	Дейности за допълнителна подкрепа за личностно развитие	Срок	Отговорник
1.	Определяне на ръководител на координиращия екип Дейности на Координиращия екип	До 15.09. 2025 постоянен	Директор Координиращ екип
2.	Консултации с родителите и педагогическите специалисти	постоянен	Педагогически специалисти
3.	Кариерно ориентиране и консултиране на учениците от седми клас: <ul style="list-style-type: none"> • Информиране, диагностика и консултиране на ученика с оглед подпомагане на самостоятелен и осъзнат избор на професия. • Осъществяване на връзка между центъра и работодателите. 	постоянен	Учители по ПО
4.	Грижа за здравето – програми за здравно образование и здравословен начин на живот	постоянен	Специални педагози; Социален педагог; Медицински специалист
5.	Поощряване с морални и материални награди	постоянен	Директор
6.	Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение: <ul style="list-style-type: none"> • Обсъждане между ученика и ръководителя на група с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му; • Консултиране на детето или ученика с психолог; 	постоянен	Ръководители на групи; Психолог
7.	Оценка на потребностите на учениците със СОП	постоянен	Координиращ екип
8.	Психо-социална рехабилитация и консултации	постоянен	Психолог
9.	Рехабилитация на комуникативните нарушения, логопедична терапия и консултации	постоянен	Логопед
10.	Арт терапия, Арт терапия- Хлебна терапия,	постоянен	Арт терапевт, Хлебен терапевт,
11.	Рехабилитация на физическите увреждания	постоянен	Рехабилитатор на физическите увреждания
12.	Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	постоянен	Директор; Ръководители на групи; Психолог
13.	Съвместни дейности с МКБППМН	постоянен	Директор; Психолог

14.	Работа с родителите в посока по-пълноценната интеграция на децата и младежите от етническите малцинства в центъра	постоянен	Психолог
-----	---	-----------	----------

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата и постигането на поставените цели важно значение има сътрудничеството между всички участници в образователния процес – семейство, център, всички пряко ангажирани институции и общността.